İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/39

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/8728
Karar No. 2026/1064
Tarihi: 10.02.2026

●TESPİT DAVASI
●EDA DAVASI AÇILABİLECEK HALLERDE TESPİT DAVASI AÇILAMAYACAĞI
●TESPİT DAVASININ İCRAİ NİTELİKTE OLMADIĞI
●TESPİT DAVASINDA SADECE HUKUKA AYKIRILIĞIN TESPİT EDİLECEĞİ İŞLEMİN İPTALİNE KARAR VERİLEMEYECEĞİ
●TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE TERFİ KOŞULLARININ BELİRLENMİŞ OLDUĞU
●İŞÇİNİN KENDİSİ YERİNE KOŞULLARI TAŞIMAYAN BİR BAŞKA İŞÇİNİN TERFİ ETTİRİLMESİNİN TESPİTİNİ DAVA ETMEKTE HUKUKİ YARARININ BULUNDUĞU

ÖZETİ Tespit davalarında davacının amacı, bir hak veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun veyahut içeriğinin belirlenmesi olup hak veya hukuki ilişkinin varlığı yahut yokluğu tespit davası açılabilmesi için tek başına yeterli değildir. Bundan başka, tespit davasının dinlenebilmesi için konusunu oluşturan hak veya hukuki ilişkinin var olup olmadığının Mahkemece hemen tespit edilmesinde davacının korunmaya değer güncel bir hukuki yararının bulunması gerekir. Tespit davaları eda davalarının öncüsü olduğundan eda davası açılmasının mümkün olduğu hâllerde, tespit davası açılmasında hukuki yararın bulunmadığı kabul edilmektedir.

Hukuki yararın bulunması dava şartı olup

yargılamanın her aşamasında taraflarca ileri sürülebileceği gibi hâkim tarafından da resen gözetilir. Hukuki yararın bulunmadığının tespiti hâlinde davanın 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 115. maddesine göre dava şartı yokluğu gerekçesiyle usulden reddine karar verilmelidir.

Dosya kapsamı, dava dilekçesi içeriği, Eskişehir 2. İdare Mahkemesinin09.07.2024 tarihli ve 2024/528 Esas, 2024/640 Karar sayılı dosyası içeriği, davalı Kurumda uyuşmazlık konusu dönemde yürürlükte olan toplu iş sözleşmesi hükümleri ve Sınav Yönetmeliği dikkate alındığında, davacının dava dışı C.Y. isimli işçinin Kurum içi terfi işleminin hukuka aykırı olduğunun tespitine ilişkin davayı açmakta güncel hukuki yararı bulunduğu anlaşılmakla; işin esasına girilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle talebin reddi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Eldeki dava tespit davası olup tespit davalarının niteliği dikkate alındığında bu davalarda verilecek kararların icrai nitelikte olamayacağı muhakkaktır. Bu nedenle İlk Derece Mahkemesince yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre hüküm kurulurken "işlemin iptali" yönünde bir karar verilemeyeceği, terfi işleminin "hukuka aykırılığının tespiti" ile yetinilmesi gerektiği de gözden kaçırılmamalıdır.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 01.06.2020 tarihinden itibaren davalı bünyesinde mekaniker olarak çalıştığını, davalı C.Y'nin ise davalı Kurum nezdinde kaynak atölyesinde çalışmakta olup kaynakçılık bölümünden sıhhi tesisat bölümüne usulüne uygun sınav olmaksızın davalı Kurum tarafından terfisinin yapıldığını, grup terfi sınavına girilebilmesi için bazı şartların mevcut olduğunu, Sınav Yönetmeliği gereğince aynı bölümde bir yılını doldurmayan çalışanların sınava giremediğini, davalı C.Y'nin de süre şartını tamamlamadan sınava girdiğini, C.Y'ye referans notunun atölye bazında ustabaşı tarafından verilmesi gerekirken işletme mühendisi tarafından verildiğini, eşit işlem borcuna aykırı davranışlar

yapıldığını, davanın önce idari yargıda açıldığını ancak Eskişehir 2. İdare Mahkemesinin 2024/528 Esas, 2024/640 Karar sayılı kararı ile somut olayda davanın adli yargının görev alınına girdiğinin belirlendiğini belirterek davalı C.Y'nin Kurum içi atamasının iptal edilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ (Şeker Fabrikası) vekili cevap dilekçesinde; müvekkiline ait fabrikada boruhane kısmında çalışan ve dava konusu olan C.Y'nin aynı kısım içerisinde bulunan sıhhi tesisat işlerinde ihtiyaç oldukça zaman zaman çalıştırıldığını ancak bu çalışmalarının fiilen bir yıl olup olmadığı hususunda teknik olarak kesin bir değerlendirme yapılamadığından ilgilinin sıhhi tesisatçı sınavına girmesinin uygun görüldüğünü, C.Y'nin müvekkili Fabrikanın boruhane kısmında sürekli işçi olarak çalışmakta iken 30. Dönem Toplu İş Sözleşmesi'nin Ek-1 No.lu cetvelinde bulunan Türkşeker İşçileri Sınav Yönetmeliği hükümleri gereği 16.08.2023 tarihinde yapılan 2023 yılı Grup Terfi Sınav sonucuna istinaden 28.03.2024 tarihinde sıhhi tesisatçı kadrosuna terfi ettiğini, davacı ile dava konusu C.Y'nin boruhane kısmında sürekli işçi olarak çalışmakta iken 2023 yılı Grup Terfi Sınavına başvurduğunu ve birlikte aynı sınava katıldıklarını, sınav sonuçlarına göre C.Y'nin sınav puanı daha yüksek olduğundan boşalan sıhhi tesisatçı kadrosuna C.Y'nin atandığını, ayrıca davanın açılmasında hukuki yarar bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; 21.03.2025 tarihli ön inceleme tutanağı ile davalı C.Y. yönünden açılan davanın tefrikine ve ayrı bir esasa kaydedilmesine karar verilmiş olup diğer davalı Kurum yönünden devam edilen yargılama neticesinde, dosya kapsamında alınan Şeker Fabrikası işyerleri için Türkiye Şeker Sanayi İşverenleri Sendikası ile Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası arasında işletme seviyesinde imzalanan 01.03.2023 - 28.02.2025 yürürlük süreli 30. Dönem Toplu İş Sözleşmesi Ek 2025/1 No.lu Sınav Yönetmeliği gereği davalı C.Y'nin aynı kısım içinde bekleme süresi hesabında işyerinde o kısımda çalıştığı toplam süresi konusunda daha önce ihtiyaç oldukça çalıştırıldığı sıhhi tesisat işlerinde sınava girmesinin işverence uygun görüldüğü ve davacı ile birlikte 2023 yılı grup terfi sınavına başvurdukları, sınav sonuçlarına göre davalı C.Y'nin 81,15 puan aldığı, davacının ise 79,69 puan aldığı ve bu nedenle sıhhi tesisatçı kadrosunapuanı yüksek olan davalı C.Y'nin atamasının yapıldığının anlaşıldığı, mevcut tüm bilgi, belge ve dosya kapsamına göre davalı Kurumun yaptığı atama işleminde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; C.Y'nin Kurum içi

atamasının iptali hâlinde davacının hukuki yararının ne olacağı ve C.Y'nin Kurum içi atamasının iptali hâlinde davacının terfi edip edemeyeceğine ilişkin davacı yanca sunulan herhangi bir delil ve iddianın da bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde;

1. Davalı Kurum sınav yönetmelikleri gereği dava dışı C.Y'nin usulsüz bir şekilde, şartları oluşmamasına rağmen sınava girdiğini, dava dışı C.Y'nin usulsüz bir şekilde sınava girmemiş olması hâlinde müvekkilinin sınavı kazanacağını, zira davalı Kurum tarafından hazırlanan sınav sıralaması incelendiğinde de müvekkilinin Eskişehir ili sıralamasında C.Y'nin hemen akabinde yer aldığını,

2. Şeker Fabrikası kuralı gereğince çalışanların grup terfi sınavına girebilmeleri için aynı bölümde bir yılın doldurulması şartının mevcut olduğunu fakat dava dışı C.Y'nin işbu şartı sağlamaksızın grup terfi sınavlarına girebildiğini,

3. Normal şartlarda referans notlarını atölye bazında ustabaşının vermesi gerekirken, somut olayda terfi işlemine dayanak görülebilecek referans notunu ustabaşı değil de işletme mühendisinin verdiğini ve onayladığını,

4. İdarenin yönetim hakkı kapsamında inisiyatif kullanma yetkisi olsa da bu yetkinin kanun, yönetmelik ve tüzükle belirlenmeyen ve hakkında kesin kurallar olmayan alanlar için geçerli olduğunu, aynı şartlarda olan ve sınavı kazanan işçi arasında seçim yapılırken yönetim hakkı kapsamında inisiyatif kullanma yetkisi olsa da sınava girme şartlarının açık ve net bir şekilde yönetmelikle belirlenerek hüküm altına alındığı hâllerde yönetmelik hükümlerine aykırı inisiyatif hakkı kullanımının usul ve kanuna aykırılık teşkil edeceğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık; dava dışı C.Y'nin kurum içi atamasının iptal edilmesi istemine ilişkin davada hukuki yararın bulunup bulunmadığı noktasındadır.

Mahkemeden istenilen hukuki korunmaya göre davalar; eda davaları, tespit davaları ve inşai davalar olarak ayrılmaktadır. Eda davalarında, bir şeyin yapılması, bir şeyin verilmesi veya bir şey yapılmaması istenmekte iken; inşai (yenilik doğuran) davalar ile de var olan bir hukuki durumun değiştirilmesi, kaldırılması veya yeni bir hukuki durumun yaratılması istenir. İnşai (yenilik doğurucu) davanın kabulü ile yeni bir hukuki durum yaratılır ve hukuksal sonuç genellikle bir yargı kararı ile doğar. Tespit davaları ise, bir hakkın veya bir hukuki ilişkinin var olup olmadığının yahut bir belgenin sahte olup olmadığının tespitine ilişkin davalardır. Tespit davası kendine özgü davalardan olup dava sonucunda verilen kararın icra ve infaz kabiliyeti yoktur.

Tespit davalarında davacının amacı, bir hak veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun veyahut içeriğinin belirlenmesi olup hak veya hukuki ilişkinin varlığı yahut yokluğu tespit davası açılabilmesi için tek başına yeterli değildir.

Bundan başka, tespit davasının dinlenebilmesi için konusunu oluşturan hak veya hukuki ilişkinin var olup olmadığının Mahkemece hemen tespit edilmesinde davacının korunmaya değer güncel bir hukuki yararının bulunması gerekir. Tespit davaları eda davalarının öncüsü olduğundan eda davası açılmasının mümkün olduğu hâllerde, tespit davası açılmasında hukuki yararın bulunmadığı kabul edilmektedir.

Hukuki yararın bulunması dava şartı olup yargılamanın her aşamasında taraflarca ileri sürülebileceği gibi hâkim tarafından da resen gözetilir. Hukuki yararın bulunmadığının tespiti hâlinde davanın 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 115. maddesine göre dava şartı yokluğu gerekçesiyle usulden reddine karar verilmelidir.

Dosya kapsamı, dava dilekçesi içeriği, Eskişehir 2. İdare Mahkemesinin09.07.2024 tarihli ve 2024/528 Esas, 2024/640 Karar sayılı dosyası içeriği, davalı Kurumda uyuşmazlık konusu dönemde yürürlükte olan toplu iş sözleşmesi hükümleri ve Sınav Yönetmeliği dikkate alındığında, davacının dava dışı C.Y. isimli işçinin Kurum içi terfi işleminin hukuka aykırı olduğunun tespitine ilişkin davayı açmakta güncel hukuki yararı bulunduğu anlaşılmakla; işin esasına girilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle talebin reddi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Eldeki dava tespit davası olup tespit davalarının niteliği dikkate alındığında bu davalarda verilecek kararların icrai nitelikte olamayacağı muhakkaktır. Bu nedenle İlk Derece Mahkemesince yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre hüküm kurulurken *"işlemin iptali"* yönünde bir karar verilemeyeceği, terfi işleminin *"hukuka aykırılığının tespiti"* ile yetinilmesi gerektiği de gözden kaçırılmamalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA,**

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

10.02.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.